

Ficțiunea

OPTm

nr. 35, 18 iulie 2022
Săptămânal de cultură

Elena Ștefoi ține în buzunarul sacoului elegant o frunză de trifoi, în aparență o bijuterie în filigran, în realitate însă, făcută din trei mii de cuvinte misterioase.

Zenob

Exact în a cincea zi de când devenisem pionieră, mi-a mâncat capra cravata. A fost una dintre multele *tragedii* ale copilăriei mele, pentru care am vărsat lacrimi.

Director de număr: Violeta Popa

Paradoxul etic al bârfirii

Mihai S. Rusu

Bârfă, zvon, secret, conspirație, flirt: tot atâtea fenomene care incită, suscită și excită. O categorie eterogenă de fenomene subterane, informale și periculoase, între care există certe asemănări de familie. Fiecare dintre acestea se înfrică în intersecțiile sociabilității umane, speculează informalitatea comunicării interpersonale și îi angajează pe protagoniștii care le practică în relații încălcate de complicitate. Toate derivă din intersecțarea unor nevoi fundamentale umane: cea de cunoaștere a realității înconjurătoare, cea de exteriorizare a subiectivității prin comunicare interpersonală și cea de împărțire socială (a sinelui, în cazul secretului, a secretelor altora, în cazul bârfei sau a secretelor puterii, în cazul conspirației).

Însă niciunul dintre acestea nu este mai repudiat decât bârfirea. În istoria infamiei umane, bârfa ocupă un loc de onoare. Cu greu poate fi găsită o altă activitate care să releve într-o manieră mai ostentativă ipocrizia structurală a condiției umane: ca practică discursivă a vieții cotidiene, nimic nu este mai banal și mai frecventat decât bârfirea. Ne bârfim apropiații (membrii ai familiei și prietenii) cu pasiunea intimității, iar pe colegii de muncă îi bârfim cu patima invidiei profesionale. Din ce în ce mai mult, ne bârfim și „distanții” sociali: terții absenți din triada bârfirii devin tot mai adesea celebritățile mediatice, vedetele mondene și personalitățile publice pe care le urmărim la canalele de televizor și pe rețelele sociale virtuale.

Pe de altă parte, puține lucruri au atras un oprobriu moral cu o mai mare vehemență condamnativă decât bârfirea. Teologiile creștină, iudaică și islamică împărtășesc un ecumenism al vituperării împotriva

aceluiași păcat al limbii. Filosofia – de la Socrate și Aristotel până la Søren Kierkegaard și Martin Heidegger (pentru a ne rezuma doar la câțiva dintre cei mai iluștri reprezentanți ai gândirii occidentale) – s-a întrecut în a pronunța sentințe apodictice împotriva bârfirii. Modelat de aceste tradiții intelectuale, simțul comun nu poate decât să subscrie necritic în a (des)considera bârfirea ca o activitate ingrată.

Mundanul bârfelii, informalitatea acestei practici discursive și ancorarea ei în profanitatea vieții cotidiene îi ascund calitățile sale transcendente. Bârfa transcende banalitatea vieții de zi cu zi, în chipuri nebănuite. În primul rând, bârfa este un prilej de epifanii sociale: dintr-o perspectivă hedonică, puține lucruri întrec plăcerea vinovată de a-ți bârfi semenii. Bârfa este, din acest punct de vedere, un delicia prozaic al vieții cotidiene.

Jovială, ludică și frivolă, bârfa constituie în egală măsură o sursă ieftină și democratică de divertisment social.

Dar, există o seriozitate a bârfelii, atunci când predomină tonul evaluativ. Din acest punct de vedere, bârfa transgresează categoriile morale: deși condamnată ca imorală, bârfa izvorăște, în fapt, tocmai din conștiința morală a oamenilor. Oamenii bârfesc, cel mai adesea, dintr-o revoltă morală, provocați de o acțiune ultragioasă. Recurg la bârfire pentru a condamna indirect un comportament disonant în raport cu valorile și normele sociale acceptate în cadrul comunității. Ca expresie verbală a conștiinței morale, bârfa articulează sistemul axiologic-normativ al societății, întărește consensul asupra limitelor permisibilului comportamental și funcționează ca un instrument informal – și cu atât mai eficient – de control social.

Desigur, nu orice formă de bârfire este morală și nici acceptabilă social. Virtuțile sociale ale bârfelii se opresc acolo unde bârfa devine un mijloc de ventilare a minciunilor despre alții și când este întrebuințată în mod deliberat ca un instrument de distrugere reputațională. Din punctul de vedere al unei etici a bârfirii, se impune trasarea unei linii de demarcație care să separe „bârfa bună” de „bârfa rea”: cea dintâi – bârfa bună – ar fi cea care constă în evaluări morale negative la adresa unui terț absent, cea care derivă din simțul moral și e propulsată cel puțin de o intenție de veracitate, dacă nu se bazează în întregime pe relatarea adevărului despre persoanele bârfite; cea din urmă – bârfa rea – este o armă de discreditare și coincide cu calomnia și defăimarea, ceea ce o face nu doar imposibil de apărut, ci și, în anumite sisteme legale, incriminabilă juridic.

Senzaționalul – apanajul literaturii de consum

Daniel Antohe

În principiu, nu cred că senzaționalul face casă bună cu literatura care își merită numele. Sigur, sunt la fel de convins că literatură se poate face pornind de la orice – chiar și de la senzațional.

Odată cu emergența romanului și consolidarea lui, în secolul al XIX-lea, scriitorii au luat distanță de faptul senzațional, relegându-l paraliteraturii. O astfel de paraliteratură era în vogă în perioada victoriană în Anglia: crime, răpiri, sinucideri, adultere, bigamie etc. Marii scriitori ai vremii – de la Hardy și Eliot în Anglia până la Flaubert și Maupassant pe continent – priveau, desigur, de sus fenomenul numit „romanul senzațional”.

În prezent, senzaționalul e apanajul literaturii de consum: thrillere, mystery-uri etc.

Până la urmă, talentul scriitorului decide dacă un fapt – fie el

senzațional sau nu – devine literatură, dacă poate să facă parte dintr-o operă literară. În romanul corintic, de exemplu, senzaționalul se poate întoarce. Se poate scrie despre senzațional atât timp cât, în spirit postmodern, se acceptă ironic faptul că este vorba de o „reșapare”. „Numele Trandafirului” al lui Eco este, la nivelul de suprafață al lecturii, un *policiér* cu intriga plasată în Evul Mediu. „Femeia în roșu”, în literatura noastră, este un adevărat festival postmodern al senzaționalului.

Există senzaționalul „cotidian” – care poate fi găsit, de exemplu, în tabloide – și un senzațional al „istoriei mari”: revoluții, războaie, lovituri de stat etc. În ceea ce privește senzaționalul tabloid, nu sunt interesat în a-l folosi vreodată în scrisul meu. În cea de-a doua categorie aș spune că se califică evenimentul care a bulversat o

lume întreagă și pe mine odată cu ea: războiul din Ucraina.

Mă întrebați dacă aș vrea să scriu sau să citesc reprezentarea literară a acestui eveniment.

S-o citesc, destul de puțin. În literatură, cred în „eroismul vieții moderne”. Nu senzaționalul alcătuiește viața noastră de zi cu zi, iar datoria scriitorului rămâne să vorbească, într-un fel sau altul, despre viețile anodine a milioane de oameni, să reprezinte fidel condiția umană – or, condiția imensei majorități e lipsită de senzațional. Sigur, războiul, ca senzațional al „istoriei mari” a dat pagini excepționale, de la Hemingway la Tolstoi. Prefer însă, în continuare, literatura care vorbește despre bietele noastre vieți banale – unde e senzaționalul în Joyce? în Proust? în Mann?

Dacă ar fi să scriu despre război, nu ar fi o temă pe care s-o abordez direct: ar pluti undeva în fundalul

scenei, reverberând mereu, însă fără să devină o parte importantă a desfășurării acțiunii. Modelul ar fi felul în care Proust tratează prima conflagrație mondială.

În plus, cum să scrii despre război fără să fi luat parte la unul? Aminteam de Hemingway și Tolstoi – amândoi au făcut experiența frontului. Camil Petrescu a fost rănit în luptă și apoi luat prizonier de război.

În modernitate, oricât de convingător ar scrie, un autor care nu a participat la război nu are creditul moral să facă literatură de război.

Fantezii literare: Gropița

Roxana Dumitrache

În ziua în care o groapă din asfalt a împlinit un an, câțiva tineri au sărbătorit-o ca pe o ființă imaculată: cu preștiință și fast cumințit. Adevărul e că până la vârsta de 1 an, nimănui nu i se poate găsi vreo vină. I-au adus flori, au turnat o sticlă de șampanie pe gâtul gropiței de 1 an și au aprins chiar și câteva artificii. Foarte probabil, i-au cântat „La mulți ani”. Tot atunci, ca să marcheze ceremonios momentul – mult mai important în micile lor istorii decât în istoria deja zburcumată a CNADR, tatăl tuturor drumurilor, străzilor și autostrăzilor românești, cei 5 tineri si-au promis că se vor întâlni anual în buza gropii.

Suntem în 2052 și cei 5 tineri, acum ceva mai boțiți la față și în mod clar mai boțiți pe interior, continuă ritualul aniversar al

gropii. Groapa e deja mare și a crescut frumos, e cât o țară. În primii doi ani, s-a lățit puțin, cu marginile franjurate ca ale pozelor vechi. Au urmat ani grei, cu inflație galopantă și un număr nefiresc de accize, iar un litru de carburant a ajuns să coste cât o mașină la mâna a doua, dar funcțională. Groapa a crescut în voie, liberă și oarecum fericită, ca orice entitate din lume care are spațiu să se lăbărțeze în soare. Prin 2030, deja înghițise un bulevard și două străzi mai mici, cu platani, farmacii și sex-shopuri cu tot. Cum era de așteptat, groapa și-a câștigat notorietatea – numeroase articole în presă, poze, cadre luate care mai de care mai aproape de marginile ei, reporteri, televiziuni străine, consfătuiri ministeriale, simpozioane geologice, umbrelt de colo-colo. Iar ea, avidă de

mărire și impasibilă, tot creștea. Cei cinci tineri trecuseră deja prin trei divorțuri, un transplant renal, 4 joburi schimbate, o emigrare și un lifting facial eșuate, pierdut, în total, 6 părinți, au schimbat case, mașini, depresii, psihoterapeuți, școlile copiilor, amante, iubiți incontinenți. Dar au rămas fideli gropii. Doar că ea nu le mai aparținea doar lor, era a tuturor. Groapa noastră cea de toate zilele.

În 2040, groapa era deja cât tot orașul, îl molfăise cuminte și cu apetit vital. Se vedea, evident, din avion ca o pată neagră, iar gloria i-a trecut de tot. Nu mai surprindea pe nimeni, nu o mai fotografia nimeni. Nicio delegație străină nu venea să o viziteze ceremonios și să gloseze pe marginea ei. Groapa de la începutul lumii. Cei cinci tineri o vizitau anual, așa cum au promis, doar că

ritualul ăsta își pierduse orice farmec, devenise uzanță. Nici între ei nu se mai simpatizau deloc; mesinăria, ambițiile tâmpite, pofte de distrugere, ratările de tot soiul au ieșit din ei ca păianjenii și au început să le colcăie prin viață. Nu mai aveau nimic în comun în afara gropii.

În 2052, groapa devenise o țară. Se sărbătorea anual, cu preștiință și fast cumințit.

Patru lecturi ale romanului *Greier de topaz* de Florin Spătaru

Filolog subtil, format la școala bucureșteană, Florin Spătaru este un povestitor care prețuiește emoția, respingând proza cerebrală și exhibițiile postmoderne. Te cucerește din capul locului prin frază, prin imaginar, prin demersul poveștii.

Doina Ruști,
prefață la volumul
Greier de topaz,
Litera, 2022.

Fragment

„Olga stă pe scaun și fumează. Îi place să-și bătaie piciorul și să stea lângă geam până când i se face frig și pielea țățelor i se zburlește ca o perie de păr. Are în picioare ghetuțe roșii, cu toc înalt și cu platformă. I-au plăcut din prima pentru că îi scot în evidență picioarele lungi și drepte. Se descalță tacticos și își prinde un sfârc într-un cârlig de rufe. Așa face de fiecare dată când vine să mă plesnească, iar eu suspin prinsă la trei palme de perete, tabloul ei minunat. M-a urmărit în tăcere din cealaltă cameră și știe exact cât de mult am tremurat. A văzut cum îmi fugeau ochii după blonda care ne-a prezentat casa și care habar nu avea că noi hotărâserăm deja să o cumpărăm. Am atins-o cu degetul pe umărul obrazului și nu a tresărit. Știu ce mă așteaptă. M-am lăsat prea mult dusă de val în prezența acelei femei prea agitate pentru gustul ei. Strânge cu putere. Degetele intră adânc. Am trecut de partea de plăcere, acum e doar răzbunare, iar eu țip până la epuizare.

Florin Spătaru
Greier de topaz

OPINII

Alexandru Lamba

Puse în situații foarte puternic senzoriale, personajele reacionează imprevizibil, dar nu incredibil. Scenele de sex au astfel un efect catalizator pentru dezvăluirea personalităților. Un contrapunct care adaugă contrast. Dorința pătimașă e o componentă a naturii umane. Scenele picante, ca aceasta, sunt privite prin ochii nonagenarului Artur, personaj pentru care sexualitatea și-a pierdut caracterul direct ofertant și a devenit o expresie a frumosului, o contemplație lipsită de patimă.

Ileana Marin

Ca orice lucru reprimat, imaginarul sexualității reprezentat în literatura de după 89 apare eliberator. Nefiind un scop în sine, prezența scenelor erotice cu gradații de intensitate diferite, de la plăcere, confruntare, violență, etc. își are rostul ei în construcții narrative cum este cea a lui Florin Spătaru din *Greier de Topaz*. Discontinuitatea creată de perioada comunistă în ceea ce privește publicarea literaturii erotice a produs un dezechilibru, cu atât mai mult cu cât „tatăl” națiunii era un abuzator nu numai sexual – vezi decretul din 1966 care interzicea avortul și care implicit controla sexualitatea – ci și la nivelul corporalității de dincolo de sexualitate și psihologic, chiar, prin mecanismul de supraveghere creat pentru a controla și pedepsi. O lectură în context psihanalitic sau o lectură informată de teorii ale biopoliticii poate scoate la iveală încercarea unei societăți traumatizate care își caută, prin discurs, „vindecarea”.

Artur este eroul care se vindecă de propria traumă din copilărie – aceea de a fi fost „abandonat” de părinții care au „fugit” din țară – prin adoptarea tuturor

prin toate poveștile care ajung la el. Lui i se confesează vecinii din bloc, terapeuta Bogdana îi încredințează misiunea de a transcrie notele ședințelor ei, Eliza îi împărtășește injurii în latină pe care le colecționează, Dorinel îi povestește experiențele lui erotice. Nexus al firelor narativ-labirintice, Artur este cavalerul „pur” al acestui Avalon de bloc; el ascultă cu atenție și citește avid, trăind viețile celorlalți. Cavaler din afara poveștilor de o virilitate intertextuală rafinată, Artur dă seama de voluptatea scrisului hrănit din imaginarul sexual al unei sensibilități masculine. Singura posibilitate a lui Artur de a se desprinde din poveștile celorlalți, de a se „vindeca”, este aceea de a-i lăsa „orfani” – adică fără cititor – pe cei din jur. Florin Spătaru încheie admirabil *Greier de Topaz* strecurând insidios incertitudinea cu privire la identitatea lui Artur sau Arthur: primul are spirit de observație; al doilea are spirit de aventură.

Alexandra Olteanu

Ceea ce șochează este plasticitatea și concretețea pe care o capătă imaginarul. De asemenea, ceea ce mai poate șoca este maniera în care cele două femei percep senzualitatea și interacțiunile senzuale dintre ele. Ceea ce emoționează

estetic este spiritul ludic care jonglează cu detaliile teasingului, transformând așteptarea și tensiunea sexuală în componente ale experienței estetice.

Flavia Iosef

Fără aceste manifestări intime, personajele din *Greier de topaz* ar fi lipsite de autenticitatea care ne atrage la ele încă de la început. Suferim cu ele, în aceeași măsură în care visăm alături de ele la o împlinire totală. Latura pe alocuri animalică a sexualității reprezintă o stare extremă, dar agresivitatea ei este, în realitate, conturată de insistența cu care se prezintă anumite detalii repetate obsesiv, mai degrabă decât de intensitatea celor transmise, fenomen care nu se petrece în romanul lui Florin Spătaru.

Nu consider că în fragmentul extras se poate pune problema de agresivitate, tocmai datorită faptului că nu se insistă asupra anumitor detalii erotice și nu se reiau în mod insistent imaginile prezentate.

Emoția este dată de intensitatea senzațiilor experimentate gradual, turnate parcă cu pipe-ta. Imaginea cârligului de rufe șochează puțin, dar nu este neapărat agresivă, cât neașteptată, dar mai puțin uimitoare decât tonul masculin atribuit, iată, unui personaj feminin.

Confesiuni despre o capră vândută pe nedrept

Elena Ștefoi

Elena Ștefoi ține în buzunarul sacoului elegant o frunză de trifoi, în aparență o bijuterie în filigran, în realitate însă, făcută din trei mii de cuvinte misterioase. Într-o zi i-am spus că știam prea bine ce e cu trifoiul ăla, dar mi-a răspuns diplomatic: se prea poate, Zenob, dar nu tot ceea ce e veridic e și adevărat, nu-i așa?! Și, ca să schimb vorba, am întrebat-o care au fost primele ei tristeți și-așa mi-a povestit despre capră.

Zenob

Exact în a cincea zi de când devenisem pionieră, mi-a mâncat capra cravata. A fost una dintre multele „tragedii” ale copilăriei mele, pentru care am vărsat lacrimi în exces și am pus pe jar lumea din jur.

Cu bucata de pânză roșie la gât mă simțeam eroină. Sufeream, odată ajunsă acasă, că trebuie să mă despart de „cravata mea”, dar știam că nu se cuvine să o plimb prin ogradă sau pe islaz. La noi la țară, pe vremea când mi se umfla pieptul de mândrie pionierească, nu existau șifoniere sau alte piese de mobilier în care să-ți adăpostești averile simbolice și uniforma îmbrăcată la școală. Cuierul din lemn, aflat pe holul dintre cele două camere ale casei, era plin mereu cu de toate. Nu voiam să agăț noua mea podoabă printre alte lucruri, tânjeam chiar să mă uit la ea de departe, așa că am ales un cui de pe peretele din față, pe care mi s-a părut că îi stă bine. I-am netezit colțurile, am ieșit și am lăsat ușa deschisă, ca să-i mai pot oricând arunca o privire. Așa cum făceam de obicei când

veneam de la școală și mama era pe câmp, cu sapa în mână, am dat binețe câinelui și celorlalte vietăți de prin curte, apoi am tras o raită prin livadă. După o vreme, m-am întors să caut ceva de mâncare și am trecut, mergând spre bucătărioara de vară, prin fața ușii pe care o lăsasem deschisă. M-a lovit ceva în moalele capului când am înțeles că în cuiul cu pricina nu era nicio cravată. Abia apoi am deslușit pe podea, așezată cu spațele la perete, căprița noastră tărcată. Rodea de zor neprețuita mea cravată, de parcă ar fi fost făcută din turtă dulce. M-am repezit să i-o înșfac dintre dinți, ambele colțuri pe care le înnodasem și

deznodasem cu atâta mândrie erau însă ferfeniță. Am început să urlu, căprița a zbughit-o afară, nimeni și nimic nu mă mai putea consola. Am hotărât că nu mă voi duce la școală fără cravată și i-am spus asta mamei, printre sughițuri, când s-a întors și m-a găsit umflată de plâns. A zis că o să vorbească ea cu tovarășul învățător și o să primesc alta. Eu ști-am însă că la școală veniseră doar șase cravate, pentru cei aflați pe lista propunerilor de pionieri și că nimeni nu avea una în plus. Eram vinovată și cu atât mai nefericită. Mama își făcea iluzia că o poate cumpăra de prin vreun magazin, la Fălțiceni. Erau până acolo 25

de kilometri, nu putea ajunge decât pe jos sau cu căruța și ar fi trebuit să lase baltă treburile casei pentru o zi întreagă.

Învățătorul meu locuia în alt sat, nu avea cum să îl vadă în seara aceea, cum o rugam cu cerul și pământul. Voiam să mor, nu mai aveam aer, totul era pierdut. Pentru că nu mă linișteam, mama m-a amenințat cu bătaia și am fugit pe deal, hohotind până m-a apucat somnul sub un alun. Fratele meu mai mare m-a găsit într-un târziu și m-a adus de mână acasă. N-am închis un ochi toată noaptea și nici nu i-am lăsat pe ceilalți să doarmă. A doua zi dimineață, mama s-a dus la școală să-i spună „tovarășului” că eram bolnavă. De fapt, făcusem febră, îmi vuiu creierii, mă durea sub coaste. Învățătorul a confirmat că distrugerea cravatei era un lucru grav. Nici vorbă să poată fi cumpărată din vreun magazin, trebuia raportat totul la organizațiile de resort, informat inspectoratul, găsită o soluție la nivel județean.

Pentru mine, leacurile băbești care mă puseseră altădată pe picioare n-au mai dat roade. A fost nevoie să fiu transportată la dispensar, cei 7 kilometri în căruța m-au adus aproape în stare de leșin. Am stat pentru prima dată internată și am făcut pentru prima dată injecții. Abia la o săptămână după ce căprița ne stricase tuturor viața, învățătorul mi-a adus, la pat, o nouă cravată roșie. Pe drumul spre casă, mama mi-a spus că vânduse, între timp, rumegătoarea buclucașă.

Două volume recomandate de Laurențiu Vlad

Alexandru-Florin Platon (editor), *Doi călători elvețieni și lumea românească la începuturile modernității (1808-1811): Léonard Revilliod și Charles René Pictet de Rochemont. Mărturii inedite*, Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, Iași, 2021, 391 pp.; (colecția *Historica*, coord.: Alexandru-Florin Platon)

În ultimul său volum editat în 2021, reputatul profesor Alexandru-Florin Platon ne restituie câteva istorii de călătorie în Moldova anilor 1808-1811, pe care le datorăm unor elvețieni ce își începuseră câteva afaceri la marginea estică a bătrânului continent. Relatările lui Léonard Revilliod și Charles René Pictet de Rochemont, pe care editorul le-a găsit în arhivele geneveze, întregesc tabloul stereotipurilor, clișeele literaturii de călătorie a europenilor cu privire la autohtonii valahi sau moldoveni. În funcție de prejudecățile călătorilor din Apus, dar și ale vremurilor, erau

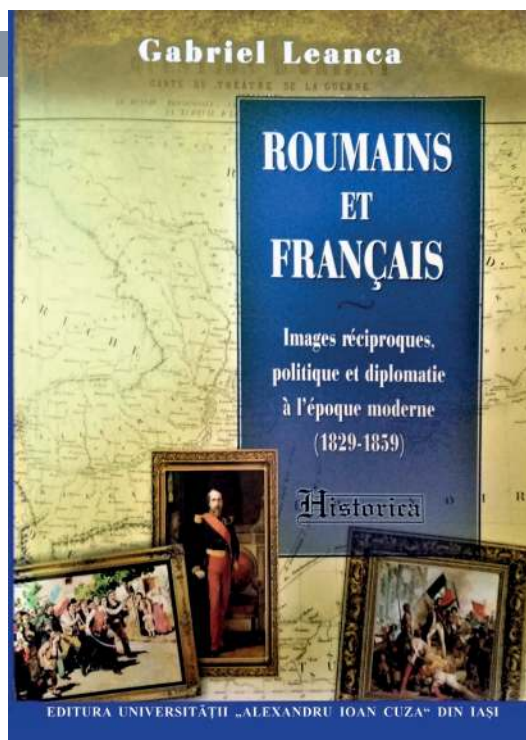
scoase la lumină imagini despre o societate hibridă, plină de contraste, unde spiritul, moravurile, costumele etc. orientale începeau să adopte parțial elemente specifice civilizației occidentale.

Dar să îi lăsăm pe protagoniști să se exprime; iată două-trei fragmente dintr-o epistolă a lui de Rochemont către Revilliod din 4 mai 1808: „nu a trecut decât un an sau doi de când femeile s-au dat după moda europeană, încât sunt destul de lipsite de gust, deși se cred foarte elegante; cât despre bărbați, [ei] încă au costumul turcesc în toată puritatea lui [...] Dar, dacă Moldova rămâne Rusiei, așa cum se pare, li se va tăia barba și vor trebui să se îmbrace în frac. Domnii (*boierii*) se supun cu răbdare, căci este neamul cel mai laș care există sub bolta cerului; doamna sabie le dă crampe la stomac [...] Am cunoscut unul care spunea mereu: am onoarea să fiu prea umilul D-voastră slujitor; iar când îl întrebai ce-i face soția, răspundea: în întregime la dispoziția D-voastră.” (pp. 125-126)

Gabriel Leanca, *Roumains et Français. Images réciproques, politique et diplomatie à l'époque moderne (1829-1859)*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2021, 218 pp.; (colecția *Historica*, coord.: Alexandru-Florin Platon)

Volumul de față este dedicat relațiilor franco-române din deceniile de la mijlocul secolului al XIX-lea. Autorul a ales să prezinte tematica dintr-o dublă perspectivă, una a istoriei relațiilor internaționale, alta a imagologiei. Găsim în prima parte a cărții trei capitole despre percepția diplomației franceze asupra poziției secundare a spațiului geopolitic ocupat de Principatele Române

în relațiile internaționale ale epocii, iar în cea de-a doua, prin simetrie formală, alte trei secțiuni care au ca subiect imaginile formate în literatura de călătorie ori în presa din Hexagon cu privire la evenimentele politice și nu numai, ce „au cuprins” Moldova și Valahia în acele vremuri. Este un studiu atent la detalii, care utilizează numeroase surse arhivistice, manuscrise, peste 30 de periodice ale vremii, ca și o bibliografie secundară însemnată. Recomand volumul fără ezitare, căci el aduce contribuții importante într-o tematică extrem de generoasă, tradițională am spune, a istoriografiei române, chiar dacă în vremea din urmă aceasta a fost mai puțin frecventată.

Greier de topaz, un roman al sexualității necenzurate

Alexandra Ruscanu

Debutul lui Florin Spătaru în roman îl plasează pe acesta în categoria scriitorilor curajoși și asumați, marcând totodată un spirit literar fastuos și eclatant. Departe de a putea fi etichetat drept un roman inocent, *Greier de topaz*, cu o superbă prefață semnată de Doina Ruști, ne frapează printr-un discurs, malițios pe alocuri, voluptuos, pe alocuri lasciv. Trebuie spus că s-a numărat printre textele finaliste ale concursului de debut „Primul roman”, organizat de Editura Litera.

Exhibat în pagină, cu o voce puternică, Florin Spătaru adoptă un stil degajat și natural de a scrie, ignorând și în același timp sfidând – pudibonderiile, evitând, totuși, a se arunca în zona trivialității. Într-adevăr, *Greier de topaz* nu este un roman ușor de digerat pentru cei sensibili, cu un vocabular dezinvolt (*spoiler alert!*), autorul realizând în fapt un scurt excurs al sexualității (de la popoarele de inuiți și romani și până la literatură, făcând subtile trimiteri la romane bune de referință pentru temă.

Protagonistul nostru, octogenarul Artur, portar al unui bloc în prezentul povestirii, acționează ca un conector narativ pentru toate poveștile personajelor ce se perindă de-a lungul romanului. Rolul său de confident, de colecționar de povești, creează o omogenitate între toate relatările disparate ale actanților (de la destăinuirile îndosariate din cabinetul psihologei Bogdana la memoriile profesorului Dima, „spovedaniile” locuitorilor din bloc ș.a.m.d.). Scara de bloc capătă valențe simbolice în acest sens. Aceasta devine o heterotopie în termenii foucaultieni, un spațiu izolat, dar totuși puternic ancorat în lumea reală, care reflectă scurte episoade de viață. Oferă, totodată, și un prilej pentru Florin Spătaru de a-și etala atributele scriitoricești foarte bine conturate, cu o oralitate aparte și o predilecție pentru forța *cuvântului*. De fapt, fiecare

caracter este schițat impecabil prin prisma poveștilor expuse, întâlnindu-ne cu personaje veritabile, autentice, vii. Florin Spătaru nu lasă nicio secundă impresia de platitudine ori de artificialitate.

După cum am menționat și mai devreme, *Greier de topaz* este un roman lipsit de inhibiții, cel puțin în ceea ce privește sexualitatea. Autorul nu se eschivează deloc atunci când descrie momente și conversații din intimitatea erotică a personajelor, apelând cu nonșalanță la termeni „tari”, chiar licențioși, schițând scene tulburătoare – ne amintim aici de secvența brutală și abuzivă cu Șarpe și „un ochelarișt” oarecare, spre exemplu. Citit printr-o astfel de cheie de lectură, romanul se configurează ca o explorare a sexualității din cele mai vechi timpuri și până în prezent. Eliza, studentă masterandă a Facultății de Limbi Străine, care „il vindecă pe Artur de frica de cuvinte porcoase” (p. 24), joacă un rol semnificativ din această perspectivă. Aceasta îl introduce pe Artur în istoria necenzurată a obscenității: îi lasă lui Artur o listă de injurături ale inuiților, bilețele cu diferite cuvinte licențioase ale romanilor (prezentând astfel un scurt periplu etimologic al cuvintelor *landica* și *mentula*), o epigramă semnată de Cezar Augustus (o invectivă complet necenzurată și violentă despre sex), iar lista

poate continua. Întâlnirea cu Eliza, locatară a blocului de pe Nerva Traian, îi conferă lui Artur o nouă șansă la iubire, după decesul fostei soții, Sofia. Cu toate acestea, deși admit amândoi existența unei tensiuni sexuale, Artur hotărăște să mențină relația la un nivel platonice: „... Eliza nu trebuia să creadă că Artur o refuza pentru că nu era frumoasă, ci o refuza pentru că zeul lui priapic fusese timpul. Iar pe lângă toate astea, ar fi fost indecent. Pielea ei proaspătă trebuia frământată de un tânăr. El se mulțumea doar cu mirosul ei și cu nenumăratele ei povești” (p. 129).

Și confidențele din cabinetul Bogdanei contribuie la profilarea filonului sexual. Astfel, întâmpinăm suficiente personaje feminine suferinde de spermatofobie, atracții erotice față de bărbați mult mai în vârstă (amintindu-ne de teoriile freudiene), plăceri nevinovate și curiozități sexuale timide etc., dar și personaje masculine cu obsesii legate de dimensiuni ori cu dificultăți în afirmarea publică a propriei identități sexuale. Atitudinea doamnei Bogdana le conferă pacienților un spațiu confortabil pentru destăinuirile cele mai lăuntrice și mai sfoase, chiar dacă în timpul ședințelor există momente de reflecție ușor zeflemitoare (p. 66). Recitim entuziasmați fișele pacienților, transcrise de Artur, care ocupă de altfel un spațiu considerabil în economia romanului.

Avem de-a face cu o galerie de identități sexuale, de fapt. Melania, una dintre primele efigii feminine, este o pasionată a fotografiei și o gerontofilă neafirmată încă. Aceasta dezvoltă sentimente de amor pentru Artur, care îi amintește de bătrânul Henri Cartier-Bresson, iar simplul joc de priviri dintre ei o face să tremure de plăcere (p. 94). Luana prezintă un alt tabiet sexual, pe care îl împărtășește cu Dorinel, anume excitația prin portretizarea anumitor momente intime, sexuale, ori prin poze, precum Carolina, care îl pune adesea pe Artur să îi filmeze aventurile erotice. În capitolul 6, „Mormolocii albi”, este descrisă fantezia de a întreține relații sexuale în spațiile publice. După cum Naoméi are preferințe sadice în timpul actului sexual, un sadomasochism specific BDSM-ului, integrând biciul cu ținte, sfori și alte jucării sexuale.

Dar dincolo de toate astea, sunt trimiterile culturale, de la Petronius la literatura suprarealistă, ceea ce justifică afirmația Doiniei Ruști că Florin Spătaru e un spirit enciclopedic cu o bază filologică solidă.

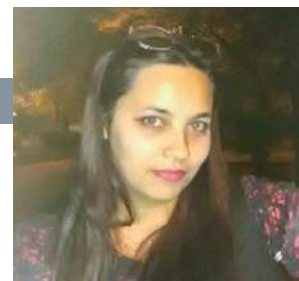
Greier de topaz este un roman inextricabil ce abundă în intertextualitate, trimiteri ce nu se rezumă doar la spațiul literar, ci cuprind toate artele: pictură, muzică ș.a.m.d. Nume importante din sferile expresiei artistice își fac loc pe fiecare pagină. Inclusiv unele personaje sunt simbolice (fotografia Melania, pictorița Luana etc.).

Cu o tentă ușor umoristică, *Greier de topaz* semnifică de fapt începutul unui parcurs romanesc foarte promițător pentru un autor precum Florin Spătaru, un veritabil celinean, cum e etichetat în prefață.

Florin Spătaru
Greier de topaz,
LITERA, Colecția *Biblioteca de proză contemporană*, 2022

O întâmplare aproximativă

Claudia Nițu

În cele din urmă s-a ridicat, sub ea erau doar câteva cearșafuri, probabil că o deranjase ceva în timpul somnului, altfel nu putea înțelege cum de dormise într-o poziție atât de ciudată, contorsionată. Deși pornise o întreagă analiză, și-a dat seama destul de repede că durerea nu putea fi cauzată de poziția ciudată în care dormise. Asta pentru că, imediat după ce s-a ridicat, dispăruse complet, de parcă nu fusese niciodată acolo. Trăirea acelei dureri începea să fie un fel de mesaj, cineva sau ceva îi spusese, ba nu, îi impusese să se ridice. Cu gustul amar al acelei treziri, a început să se agațe mai mult de realitate, a numărat liniile din modelul grafic al parchetului, a șters fiecare dintre cele zece cărți pe care le avea. Apoi, treptat, și-a amintit tot ceea ce simțea să facă zilnic, după ce a repetat de 10 ori data zilei în care se trezise, verificase de 5 ori cât este ceasul,

încercând să se sincronizeze, ca o dată la 1 minut să privească acele ceasornicului, a început să își pregătească micul dejun, dar asta numai după ce și-a verificat încă o dată durerea. Încerca să vadă dacă mai era sau nu acolo, dacă mai avea aceeași voință de a acapara întregul corp, însă nu părea să se mai facă simțită. Atingea fiecare vertebră în parte, apăsa, scormonea, interoga, dar nu, absolut nimic.

Pentru prima dată, dintr-o nebanuită neatenție, uitase să-și numere mișcărilor, a încercat cu greu să revadă în minte toate mișcărilor făcute, le aproximase probabil, dar tot 10 păreau să fi fost. A făcut mai multe exerciții, mai multe încercări de redescoperire a durerii, atingea locurile unde simțise mai devreme durerea, dar nu mai era nimic acolo, s-a așezat din nou pe podea, s-a pus în toate pozițiile posibile, dar nu, nimic, pur și simplu corpul său răspundea ca oricare alt corp tânăr

lipsit de vreo boală, cel puțin dacă excludea traumatismul de care se îngrijea. De data aceasta a numărat mișcărilor în seturi de câte 10. După toate investigațiile, și-a amintit de accident; orice ar fi făcut, indiferent de câte lucruri număra, gândul rămânea tot acolo, lega acum durerea aceea stranie de accident. Trebuia să se ducă din nou la medic, să îi povestească despre scena aceasta de trezire, în care corpul ei începea să nu o mai asculte.

Dimineața era destul de rece pentru perioada aceea din an, dar nu o deranja, răcoarea o învăluia într-un mod plăcut, de parcă undeva, la un nivel subatomic, începea să se integreze într-o lume nouă. Adulmeca începutul de zi, asculta totul și integra în propria schemă existențială. Pe stradă nu erau foarte mulți oameni, în ciuda obsesiei de a fi conectată la tot ceea ce făcea parte din realitatea ei imediată, nu refuzase chipurile oamenilor din stația

de autobuz, care în mod sigur erau aceiași. Trecea indiferentă, numărând în gând pașii până la zece, reluând apoi din nou numărătoarea de la unu, timp în care-și mișca în buzunare degetele ritmic, în ton cu numărarea pașilor făcuți. Astăzi ceva era diferit, toți cei care așteptau alături de ea erau ceva familiar. Dacă ar fi fost mai atentă, probabil ar fi ajuns la concluzia că fiecare chip în parte urma un *pattern*. Absolut toți oamenii, la un anumit nivel, păstrau aceeași distanță. Toți aveau aceeași distanță între ochi, aceeași lungime a sprâncenelor, același volum al buzelor, pentru că totul era dimensionat în funcție de chipul ei.

Continuare în versiunea online.

Contemporan cu Țuțea

Adrian Săvoiu

În 1977, când eram student în anul IV la Facultatea de Litere, profesorul nostru Eugen Simion, care ținea cursul de „Istoria literaturii române contemporane”, ne-a spus că la București trăiește un gânditor de talia lui Eliade și a lui Cioran. Numele lui: Petre Țuțea. În amfiteatrul „Odobescu” al facultății, ne-am uitat uimiți și întrebători unii spre alții. Petre Țuțea? Niciunul dintre noi, cei prezenți acolo, nici măcar nu auzise de acest nume!

Ideea că sunt contemporan cu un asemenea om și, mai mult, că locuiesc în același oraș cu el, nu mi-a dat pace multă vreme de atunci încolo. Am început să caut informații și să întreb despre el printre cunoscuți, însă ceea ce am descoperit a fost dezamăgitor de puțin.

Aflasem însă că Țuțea se născuse la Boteni-Muscel, în apropierea Câmpulungului, și printr-un prieten foarte bun, medicul stomatolog Marin Rădulescu, am găsit

un posibil fir. Se întâmpla asta în 1987, așadar trecuseră zece ani de când auzisem pentru prima oară de Țuțea.

Cu un număr de telefon și o vagă adresă unde Petre Țuțea ar locui în apropierea Cișmigiuului, mi-am pus o întrebare: Să mă duc totuși la Petre Țuțea? Am stat mult în cumpănă și în cele din urmă am renunțat.

La scurt timp după căderea regimului comunist, l-am văzut pe Țuțea în câteva interviuri la Televiziunea Română. De-a dreptul stupefiant! Era la apusul vieții, dar nu pierduse nimic din harul, verva, umorul și ironia care l-au caracterizat întotdeauna. Fusese un vârf al strălucitei generații interbelice. Chemat la demnități publice, plătit cu ani grei de temniță și cu muncă silnică faptul că făcuse parte dintr-un guvern ajuns indezirabil când istoria și-a schimbat cursul.

Personalitatea ieșită din comun a lui Petre Țuțea nu poate

fi înțeleasă dacă nu este raportată la generația din care acesta a făcut parte și la mentorul ei, profesorul Nae Ionescu. Această generație, care i-a numărat în rândurile sale pe Eliade, Cioran, Noica, Mircea Vulcănescu, Petru Comarnescu, Mihail Sebastian, Dan Botta, Basil Munteanu și atâtea alte spirite înalte, a avut în profesorul de „neliniște” Nae Ionescu un îndrumător și un catalizator. Toți s-au strâns în jurul său ca ucenicii în preajma învățătorului-Iisus la „Cina cea de taină”.

Cineva l-a numit pe Țuțea „ultimul Socrate”. Deși, cu modestie, n-a primit această comparație, argumentând că un creștin nu poate fi Socrate, Petre Țuțea a fost totuși un Socrate al românilor. Ca să-i înțelegi în toate nuanțele gândirea sa scriitoare trebuia să-l auzi vorbind. Tăcerile dintre cuvinte, zâmbetul ironic ori mimica infundabilă sunt notele explicative ale „operei” sale.

A fost un om cu har, considerat genial de bunul său prieten Emil Cioran. În ultimii ani de viață îi trimisese câteva scrisori la Paris lui Cioran. Într-una dintre ele aminteste despre camera sa de lângă Cișmigiu, unde îmi pusese în gând să îi fac o vizită. Am decupat din ziar această scrisoare imediat ce am citit-o. Alături de alte însemnări și notițe, o păstrez și acum într-un plic, pe care am însemnat cu litere mari „Petre Țuțea”:

După ce Petre Țuțea s-a stins din viață în 1991, l-am luat pe prietenul meu Marin Rădulescu și am mers la Boteni. M-am apropiat cu emoție de crucea cu numele său, pe care scrie „Cred, Doamne! Ajută necredințele mele!”, și m-am lipit de ea. Aici mi-am adus aminte de scrisoarea trimisă către Emil Cioran și ultima sa rugămintă de a-i cumpăra camera de lângă Cișmigiu. În acea cameră modestă, unde Petre Țuțea a trăit *chiriaș la stat*, aș fi vrut să ajung și eu.

Perpetuu déjà-vu

Constantin Severin

Somnambului au un dublu somn și un dublu vis, un vis în vis, ei sunt siamezi ai visului dar cu două vise diferite în același timp, visul uman și visul cosmic. Un fel de dublu helix al parasomniei. Visul uman este epidermic, înfloreste din viața cotidiană, cel cosmic e mult mai adânc, poate să cuprindă deodată mai multe galaxii. Somnambului sunt călători interstelari și energia lor spirituală e infinită, din păcate lumea conștientă nu are acces la ea. Olav mi-a spus că savanții de la Centrul de Cercetări încearcă să găsească o cale de a intra în conexiune cu această energie universală, comparabilă cu mintea lui Dumnezeu. Eu am avut șansa de a pătrunde în mintea

lui Dumnezeu, dar după ce m-am trezit am uitat totul, mi-a rămas doar senzația puternică și stranie că trăiesc, gândesc și simt într-un perpetuu *déjà-vu*, chiar și frazele pe care le scriu acum îmi par copiate dintr-o altă dimensiune, dintr-o altă viață. Nu cred că sunt scriitoare, sunt doar o copistă cu genă indusă de somnambulă.

Nu știu ce s-a întâmplat cu Olav Thorsen, dar după prima întâlnire a dispărut complet din viața mea, acum va trebui să-mi spun povestea doar cititorilor acestei cărți. Mi-am făcut tot felul de gânduri, la început am crezut că s-a supărat pe mine că i-am precizat în finalul dialogului nostru că

nu aș putea niciodată să mă îndrăgostesc de el. Mai târziu, după trei luni, experimentul din Patagonia s-a încheiat și noi am fost „parașutați” acasă cu 3.000 de dolari în buzunar, fiecare în locul de unde am fost răpiți, iar eu am încercat să-l caut pe Olav pe Internet și am fost pur și simplu îngrozită când am realizat că numele său a dispărut complet din lumea virtuală, erau șterse și articolele sale din „Psychological Review”, nu mai exista nicio referință în Google Scholar. O veritabilăucidere ritualică în galaxia online. Mă clatin prin casă și sunt năpădită de gânduri negre, deschid fereastra, dar nu mai percep nimic din agitația cotidiană de afară, privirea mea a

căzut înlăuntru. Nu mai vreau să privesc, privirile tăioase ale oamenilor îmi disecă inima-n două, mi-a fost dat să iubesc doar ființe cu priviri fragile de zâne, ciute sfi-oase sau îngeri, prefer să răsfoiesc filele unei priviri duioase în care litere de eter se îngemănează cu misterul în enciclopedia privirii, din când în când rup filele în care au fost tipărite priviri pline de ură, viclenie și poftă, îmi place să adorm cu capul pe enciclopedia privirii și să visez că inima mea de raze e privirea lui Dumnezeu, nu mai vreau să privesc, privirile tăioase ale oamenilor îmi disecă inima-n două.

(Fragment din romanul *Orașul somnambuilor, în lucru*)

Impresii și senzații. Literatura e atunci

Xenia Negrea

Cu stările și senzațiile astea în formă continuată, am deschis o carte compozită, construită din creațiile unui medic craiovean, Virgil Pătrașcu. Știam un pic povestea de prin presă. Obsesia pentru autentic și contextul iminent oricărui act de comunicare, oricărui mesaj, îmi deschid calea poveștii. Scrierile acestui medic nu-mi par a face concurență carierei de vindecător. O carieră medicală și universitară *comme il faut*, o reputație profesională puternică sunt determinanți care ce loc să mai lase pentru câmpul deschis și degradă năucitor literaturii? Astfel că, după ce mi-am găsit curajul să deschid cartea, am citit și am recitat.

Nu a publicat până acum foarte mult. A apărut în paginile unor reviste, apare în câte o antologie, și a publicat volumele *Nopti fulgerate* (1998) și *Nopti fulgerate, întunecate zile* (2013, adică prima ediție a cărții care mi-a trezit mie textul pe care-l scriu acum). De unde și de ce, așadar? Din toate acestea. Literatura nu este o aripă a personalității medicului Virgil Pătrașcu, scrisul nu este o ușită către uitare, fuga de sine nu

este, cum se zice, hobby. Deși este inclus în dicționare ale medicilor scriitori, semnătura sa artistică nu se ridică pe un munte de hârtie.

Citind și recitind, deschizând cartea după voința hazardului de la un punct, am înțeles ceva când mi se părea că nu mai înțeleg nimic din șuvoaiele de păreri despre literatura contemporană, oficială sau neoficială. Am înțeles că mă aflu unde trebuie. Cartea în jurul căreia construiesc acest text este, așadar, o reeditare a primei apariții din 2013.

Iar eu m-am trezit în fața literaturii chemate în faptă, a literaturii nu ca preocupare estetică, ci în fața scrisului literar cu un rost în sine, ilocuționar. Textul scris este cam singurul semnal al eternității, este „umbra clipei” („Fragment autobiografic”), este sursa care te duce mai departe, către care cobori (sau urci, nu vom ști) „cum coboară în inima unei femei un adolescent” („De veghe”). Noptile fulgerate numesc, de fapt, flashurile celor ce au fost și s-au schimbat, semnele irepresibile ale nostalgiei, ale fluxului ireversibil și irepresibil. „Răsare dinspre târg tata./ Lovea cu pumnii în Cer./

Am înțeles./ Se ruga să creștem mai repede” („Pagină de jurnal”). Ceea ce mi-au spus textele acestea e că nu creștem oricum, nu plecăm oricum, și mai ales, nu definitiv. Aceasta mi se pare miezul viu al creației lui Virgil Pătrașcu. Și-am putea duce dezbateri despre a fi sau nu îndrăgostit de literatură, de cutare sau cutare scriitor (de exemplu, de Marin Sorescu, ale cărui umbre le zărim în clar în *Fulgerări*), de cutare temă interiorizată și personalizată. Dar e mult mai mult.

Smerenia și încrederea pe care le are medicul în fața creației literare sunt brațele pe care s-a ridicat acest moment al tatălui în memoria fiului. Virgil Pătrașcu este tatăl lui Mihai Pătrașcu, tânărul geniu, olimpic plecat în State, la MIT. Iar de acolo, la 30 de ani, a trecut granița în moarte. Acesta fiind zise și știute, am ținut cartea tatălui aproape de mine vreo doi ani. Am citit-o într-un târziu. Am recitat-o. Și am văzut că nu pentru asta e creația tatălui mai mult decât am avea puterea să căutăm și să înțelegem. Ci pentru că umbra devine scut cu care poetul trece prin moarte. Un Orfeu

care adună senzuri din expresivității, fără alt motiv decât puterea de rezonanță cu sine. Transfigurarea vieții în notații, în texte de-a valma, schimburile de voci între tată și fiu, istorisirii amănunțite și apoftegme inatacabile sunt semne ale unei lupte ca nicio alta. Și neînțelesul – „De ce, Doamne, de ce?” – lasă loc posibilului, fulgerările se sting, doar pentru ca „fulguirea”, speranța reinnoirii să poată cădea pe cei rămași în urmă – „luminează, Doamne, fereastra Cerului/să-mi văd copilul” („Rugă”). Jurnalul literar, sub formă lirică sau prozastică, se arată a fi clipa care face lumină, după trecerea căreia ne rămâne un răspuns la perfida întrebare: *La ce bun literatura?* Literatura e atunci când începi să scrii și începi să vezi dincolo ca și cum ar fi aici.

Continuare în versiunea online

De la OPT motive la Ficțiunea

Pentru mine, ca zenob, revista *OPTm* a fost ca o cafeana. Ieșeam din casă, luni, la prima oră, și hop - mă întâlneam cu un cunoscut! Uneori nici nu mă întâlneam de-adevăratelea, ci așa, îl zăream într-o mașină, îl auzeam la radio. Nu contează cum - întâlnirile sunt de multe feluri! Important e că diminețile de luni sunt memorabile pentru mine, m-au băgat în amintiri și de-acolo în conversații, care nici nu există dacă nu sunt purtate sub un pavilion învăluit în parfum de cafea. Stai tolănit într-un fotoliu de răchită, iar spre tavan, printre frunzele de viță, pe lângă florile de caprifoi, se ridică aburii cafelelor,

se furișează fumul albastrui al visării. Cam asta e condiția zenobianului, iar cine citește revista *OPTm* - știe prea bine!

De îndată ce văd pe cineva îmi răsar trei întrebări în minte: cum se îmbracă, ce amintire îi plutește pe umăr și ce personaje îi plac. Sunt întrebări foarte bune, credeți-mă! Am citit prin diverse site-uri că lumea întreabă chestii serioase, începând cu *perspectiva* asupra pandemiei și terminând cu planurile de viitor. Dar pe cine interesează așa ceva? Mai ales că răspunsurile sunt previzibile. Plus cuvântul ăsta - *perspectiva!* O chestie cu coadă de șopărlă care îți se bagă în sânge așa, pentru

două minuțele, zice ea, ca apoi să te otrăvească din cap până-n picioare. Un zenob nu întreabă niciodată despre perspectivă, ci despre tricouri miraculoase, despre mărele și parfumuri, despre vanitățile firești, care nasc pui și schimbă chiar și scrisul constipat al unui tip creț - cunoștință de-a mea.

Pentru că asta e cu zenobii: sunt contagioși.

O dată, mă plimbam pe malul Dâmboviței, pe la Biblioteca Națională, și cu toate că mă credeam invizibil, cum se crede orice scriitor luna, scăpat din depreșiile week-end-ului, eliberat de trecut, crezând că istoria începe

în fiecare dimineață de luni, ei, bine-ei, bine, mi-a fost dat să mă întâlnesc cu cineva care mi-a schimbat viața și obiceiurile. Ce faci, măi, Zenob, m-a luat acel om în primire, căruia n-o să-i divulg numele, cum poți fi tu atât de naiv, încât să te plimbi pe lângă o apă? Și nu oricare, ci cea mai perfidă din câte există! Păi ai tu idee ce bazaconii îți bagă în minte Dâmbovița asta?! Care nici nu e apă, ci o cloacă de vise!

De-atunci am început să fiu mai atent, dar nu în direcția în care mă sfătuise marele om, personalitate importantă - sunt mut, n-o să zic cine! - ci mi-am făcut obiceiul ca luni, după luni, să mă bălăcesc puținel în apa asta de vise, care curge, pe lângă *OPTm*. Și trecând un număr însemnat de săptămâni, totul a devenit FICȚIUNE. Acum nu mai ies cu niște motive în minte, ci cu o lume, al cărei nume începe cu un F, de un roșu aprins.

Revista este editată de
Asociația Creatorilor de Ficțiune
(ACF).

<https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro>

Bulevardul Bălcescu, nr. 7, ap. 3
București.

© OPTm

ISSN 2734 - 5017

ISSN-L 2734 - 5017

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.

Redactori: Mihai ENE,
Cătălin D. CONSTANTIN,

Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Emanuela ILIE,
Cătrinel POPA,

Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,

Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://optmotive.ro>
e-mail: optmotive@gmail.com